

Rumantsch è ina lingua naziunala, ma ina lingua parzialmain uffiziala da la Confederaziun, numnadamain en la corrispondenza cun persunas da lingua rumantscha. La translaziun d'in decret federal serva a l'infurmaziun, n'ha dentant nagina validitad legala.

Ordinaziun davart la protecziun da la natira e da la patria (OPNP)

dals 16 da schaner 1991 (versiun dal 1. da zercladur 2017)

Il Cussegl federal svizzer,

sa basond sin l'artitgel 26 da la Lescha federala dal 1. da fanadur 1966¹ davart la protecziun da la natira e da la patria (LPNP) sco er sin l'artitgel 44 alinea 1 da la Lescha federala dals 7 d'october 1983² davart la protecziun da l'ambient (LPAmb), exequind la Convenziun dals 19 da settember 1979³ davart la conservaziun da la vita selvadia e da ses spazis da viver natirals en l'Europa,⁴

decretescha:

1. secziun Protecziun da la natira, protecziun da la patria e tgira da monuments tar l'adempliment d'incumbensas federalas⁵

Art. 1⁶ Princip

Per ademplir las incumbensas federalas tenor l'artitgel 2 LPNP e per relaschar e midar decrets giuridics sco er concepts e plans secturials per questas incumbensas (art. 13 da la Lescha federala dals 22 da zercladur 1979⁷ davart la planisaziun dal territori) resguardan las autoritads federalas e chantunalas cumpetentas las pretenziuns da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria e da la tgira da monuments.

AS 1991 249

1 SR 451

2 SR 814.01

3 SR 0.455

4 Versiun tenor la cifra I da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869).

5 Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

6 Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

7 SR 700

Art. 2 Cooperaziun dals organs spezialisads per la proteccziun da la natira, per la proteccziun da la patria e per la tgira da monuments⁸

¹ L'Uffizi federal d'ambient (UFAM)⁹, l'Uffizi federal da cultura (UFC) e l'Uffizi federal da vias (UVIAS)¹⁰ stattan a disposiziun sco posts consultativs a las autoritads ch'èn responsablas per ademplir las incumbensas federalas.

² Per ademplir ina incumbensa federala tenor l'artitgel 2 LPNP dumondan las autoritads federalas cumpetentas ina posiziun spezialisada dals chantuns. Per la cooperaziun dal UFAM, dal UFC e dal UVIAS vala l'artitgel 3 alinea 4 LPNP.¹¹

³ Ils chantuns procuran che lur posts spezialisads per la proteccziun da la natira, per la proteccziun da la patria e per la tgira da monuments coopereschian a l'ademplement da las incumbensas prescrittas tenor l'artitgel 1.¹²

⁴ En il rom da lur cooperaziun giuditgeschan il UFAM, il UFC ed il UVIAS (al. 2) sco er ils posts chantunals spezialisads per la proteccziun da la natira, per la proteccziun da la patria e per la tgira da monuments (al. 3), sch'i dovra in'expertisa da la cumissiun federala spezialisada (art. 23 al. 2) tenor l'artitgel 7 LPNP.¹³

Art. 3¹⁴

⁸ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁹ La designaziun da l'unitad administrativa è vegnida adattada, applitgond l'art. 16 al. 3 da la O dals 17 da nov. 2004 davart las publicaziuns uffizialas (AS 2004 4937). Questa adattaziun è vegnida fatga en tut il text.

¹⁰ Il circul da l'unitad administrativa pertutgada è vegni adattà, applitgond l'art. 16 al. 3 da la O dals 17 da nov. 2004 davart las publicaziuns uffizialas (AS 2004 4937). Questa adattaziun è vegnida fatga en tut il text.

¹¹ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

¹² Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

¹³ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

¹⁴ Aboli tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, cun effect dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

2. secziun

Sustegn da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria e da la tgira da monuments tras la Confederaziun¹⁵

Art. 4¹⁶ Agids finanzials globals

¹ Ils agids finanzials a favur da mesiras per mantegnair objects degns da vegnir protegids tenor l'artitgel 13 LPNP vegnan per regla concedids en moda globala sin basa d'ina cunvegna da program.

² La cunvegna da program ha en spezial ils suandants objects:

- a. las finamiras strategicas che duain vegnir cuntanschidas cuminaivlamain cun il program en ils secturs da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria u da la tgira da monuments;
- b. las prestaziuns dal chantun;
- c. las contribuziuns finanzialas da la Confederaziun;
- d. il controlling.

³ La cunvegna da program dura maximalmain 4 onns.

⁴ Il UFAM, il UFC ed il UVIAS decreteschan directivas davart il proceder en connex cun cunvegna da program sco er davart las indicaziuns e las actas concernent ils objects da la cunvegna da program.

Art. 4a¹⁷ Agids finanzials en il cas singul

¹ Excepciunalmain pon agids finanzials vegnir concedids en il cas singul, sche las mesiras:

- a. èn urgentas;
- b. pretendan in giudicament complex u specific d'ina dimensiun particulara; u
- c. èn fitg charas.

² Per quest intent fa il UFAM, il UFC u il UVIAS in contract cun il chantun u decretescha ina disposiziun.

³ Il UFAM, il UFC ed il UVIAS decreteschan directivas davart il proceder en connex cun la concessiun d'agids finanzials en il cas singul sco er davart las indicaziuns e las actas concernent la dumonda.

¹⁵ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

¹⁶ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

¹⁷ Integrà tras la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

Art. 4b¹⁸ Dumonda

¹ Il chantun inoltrescha la dumonda per agids finansials al UFAM, al UFC u al UVIAS.

² La dumonda per in agid finanziel global sto cuntegnair indicaziuns davart:

- a. las finamiras che duain vegnir cuntanschidas cun il program;
- b. las mesiras ch'èn previsiblamain necessarias per cuntanscher las finamiras e la realisaziun da questas mesiras;
- c. l'efficacitad da las mesiras.

Art. 5¹⁹ Calculaziun da las contribuziuns

¹ L'autezza dals agids finansials sa drizza tenor:

- a. l'impurtanza naziunala, regiunala u locala dals objects che duain vegnir protegids;
- b. la dimensiun, la qualitad e la cumplexitad da las mesiras;
- c. il grad da la periclitaziun dals objects che duain vegnir protegids;
- d. la qualitad da la furniziun da las prestaziuns.

² L'autezza dals agids finansials globals vegn negoziada tranter il UFAM, il UFC u il UVIAS ed il chantun pertutgà.

³ En ils secturs da la tgira da monuments, da l'archeologia, da la proteccziun dal maletg dals lieus e da la proteccziun da las vias da communicaziun istoricas pon ils agids finansials er vegnir fixads en pertschients dals custs subvenziunabels sin basa da las suandantas contribuziuns maximalas:

- a. 25 pertschient per objects d'impurtanza naziunala;
- b. 20 pertschient per objects d'impurtanza regiunala;
- c. 15 pertschient per objects d'impurtanza locala.

⁴ Excepziunalmain po la procentuala tenor l'alinea 3 vegnir auzada a maximalmain 45 pertschient, sch'i vegn cumprovà che las mesiras indispensablas na pon betg vegnir finanziadas autramain.

¹⁸ Integrà tras la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

¹⁹ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

Art. 6²⁰ Custs subvenziunabels

Subvenziunabels èn mo ils custs ch'èn effectivamain resultads e ch'èn necessaris per ademplier las mesiras en moda adequata.

Art. 7 Disposiziuns accessoricas

¹ In agid finanziel per in object po vegnir garantì en spezial sut las suandantas cundiuns e pretensiuns:

- a. l'object sto vegnir mess per adina u durant in tshert temp sut protecziun;
- b. l'object sto vegnir mantegnì en in stadi che correspunda a l'intent da la contribuziun, e per midar il stadi dovri il consentiment dal UFAM, dal UFC u dal UVIAS;
- c. la persuna che ha survegnì la contribuziun sto suttametter periodicamain in rapport davart il stadi da l'object;
- d.²¹ ina persuna designada dal UFAM, dal UFC u dal UVIAS dastga far tut las inspeziuns necessarias vi da l'object durant las lavurs;
- e.²² ...
- f.²³ tut ils rapports, tut ils dissegns e tut las fotografias giavischadas ston vegnir surlaschadas gratuitamain al UFAM, al UFC u al UVIAS;
- g.²⁴ vi da l'object sto vegnir montada ina inscripziun stabla davart l'agid e la protecziun da la Confederaziun;
- h. i ston vegnir fatgas las lavurs da mantegniment necessarias;
- i. midadas da maun u autras midadas giuridicas ston vegnir annunziadas immediatamain al UFAM, al UFC u al UVIAS;
- k. il stadi da l'object dastga vegnir surveglià;
- l. l'object sto vegnir rendì accessibel a la publicitad en ina dimensiun ch'è cumpatibla cun ses intent.

² Il UFAM, il UFC ed il UVIAS pon desister da pretender ina documentaziun tenor l'alinea 1 litera f, sch'ina archivaziun adequata e l'accessibilitad tar il chantun èn garantidas.²⁵

²⁰ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

²¹ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

²² Aboli tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, cun effect dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

²³ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

²⁴ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

²⁵ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

Art. 8²⁶ Excepziuns da l'obligaziun da far menziun en il register funsil

En la garanzia deliberescha il UFAM, il UFC u il UVIAS il proprietari dal bain im-mobigliar da l'obligaziun da laschar menziunar las mesiras da proteccziun e da man-teniment en il register funsil, sche quellas vegnan garantidas autramain en moda equivalenta. En quest connex vegn resguardada l'impurtanza da l'object, sia peri-clitaziun potenziala sco er las pussaivladads da proteccziun existentas tenor il dretg chantunal.

Art. 9²⁷ Cumpetenzza da conceder contribuziuns²⁸

¹ Per conceder agids finansials è cumpetent il UFAM, il UFC u il UVIAS.²⁹

² Questa disposiziun vala er per l'artitgel 14, per l'artitgel 14a ed, uschenavant ch'i na sa tracta betg da l'introducziun d'ina procedura d'expropriaziun, per l'artitgel 15 LPNP.

Art. 10³⁰ Pajament

¹ Ils agids finansials globals vegnan pajads en transchas.

² Ils agids finansials en il cas singul vegnan pajads sin basa dals rendaquints ch'èn vegnids controllads ed approvads dal post chantunal spezialisà.

Art. 10a³¹ Rapport e controlla

¹ Il chantun suttametta annualmain al UFAM, al UFC u al UVIAS in rapport davart l'utilisaziun dals agids finansials globals.

² En furma d'emprovas da controlla controllescha il UFAM, il UFC u il UVIAS:

- a. la realisaziun da singulas mesiras tenor la cunvegna da program, tenor la disposiziun u tenor il contract;
- b. l'utilisaziun da las contribuziuns pajadas.

²⁶ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

²⁷ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

²⁸ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gultivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

²⁹ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gultivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

³⁰ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gultivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

³¹ Integrà tras la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gultivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

Art. 11³² Adempliment manglus

¹ En cas d'agids finansials globals retegna il UFAM, il UFC u il UVIAS dal tuttatafatg u per part ils pajaments en transchas durant la durada dal program, sch'il chantun:

- a. n'ademplescha betg sia obligaziun da rapportar (art. 10a al. 1);
- b. chaschuna per atgna culpa in disturbi considerabel da sia prestaziun.

² Sch'i sa mussa suenter la durada dal program che la prestaziun en cas d'agids finansials globals è manglusa, pretenda il UFAM, il UFC u il UVIAS ch'il chantun curregia la prestaziun; quai cun fixar in termin adequat per quest intent.

³ Las consequenzas giuridicas da disturbis da la prestaziun en cas d'agids finansials garantids en il cas singul e la restituziun d'agids finansials gia pajads sa drizzan tenor l'artitgel 28 da la Lescha da subvenziuns dals 5 d'october 1990³³.

Art. 12 Contribuziuns ad organisaziuns³⁴

¹ Las organisaziuns da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria e da la tgira da monuments d'impurtanza naziunala, che fan valair il dretg d'in agid finanziaal tenor l'artitgel 14 LPNP, ston inoltrar ina dumonda motivada al UFAM, al UFC u al UVIAS.³⁵ A la dumonda ston vegnir agiuntadas actas detagliadas davart l'activitad da l'associaziun (quints e rapports) che mussan, en tge dimensiun che prestaziuns subvenziunablas vegnan furnidas en l'interess public.

² Agids finansials per activitads d'in interess naziunal pon er vegnir pajads:

- a. ad organisaziuns internaziunales per la protecziun da la natira, per la protecziun da la patria e per la tgira da monuments;
- b. a secretariats da convenziuns internaziunales per la protecziun da la natira, per la protecziun da la patria e per la tgira da monuments.³⁶

Art. 12a³⁷ Perscrutaziun, scolaziun, lavur da publicitad

¹ Las dumondas per agids finansials tenor l'artitgel 14a alinea 1 LPNP ston vegnir inoltradas al UFAM, al UFC u al UVIAS.

² Ils agids finansials als chantuns vegnan concedids en moda globala sin basa da cunvegns da program. Valair valan ils artitgels 4–11.

³² Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gultivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

³³ SR 616.1

³⁴ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

³⁵ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

³⁶ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

³⁷ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995 (AS 1996 225). Versiun tenor la cifra I 1 da la O dals 2 da favr. 2011 (ulteriur svilup da las cunvegns da program en il sector da l'ambient), en vigur dapi il 1. da mars 2011 (AS 2011 649).

³ Ils agids finanziaus ad auters retschaviders vegnan concedids da cas a cas. Valair valan ils artitgels 6, 9, 10a ed 11 alinea 3.

3. secziun Protecziun da la flora e da la fauna indigena

Art. 13³⁸ Princip

La protecziun da la flora e da la fauna indigena duai sche pussaivel vegnir cuntanschida tras in'utilisaziun agricula e forestala adequata da lur spazis da viver (biotops). Questa incumbensa premetta ina collavuraziun tranter ils organs spezialisads da l'agricultura e da la selvicultura, da la protecziun da la natira e da la patria, da la protecziun da l'ambient sco er da la planisaziun dal territori.

Art. 14³⁹ Protecziun dals biotops

¹ La protecziun dals biotops duai segirar la survivenza da la flora e da la fauna selvadia indigena, e quai en spezial ensemen cun la cumpensaziun ecologica (art. 15) e cun las disposiziuns davart la protecziun da las spezias (art. 20).

² Ils biotops vegnan protegids en spezial tras:

- a. mesiras per mantegnair u sche necessari per restabilir lur particularitads e lur diversitad biologica;
- b. il mantegniment, la tgira e la surveglianza per segirar a lunga vista la finamira da protecziun;
- c. mesiras da concepziun che permettian da cuntanscher la finamira da protecziun, d'eliminar donns existents e d'evitar donns futurs;
- d. la determinaziun da zonas da plimatsch suffizientas ord vista ecologica;
- e. l'elavuraziun d'infurmaziuns da basa scientificas.

³ Ils biotops vegnan designads sco degns da vegnir protegids sin basa dals suandants criteris:

- a. ils tips da spazis da viver tenor l'aggiunta 1 ch'èn caracterisads en spezial tras indicatur;
- b. las spezias da plantas e d'animals protegidas tenor l'artitgel 20;
- c. ils peschs ed ils giomers periclitads tenor la legislaziun da pestga;
- d. las spezias da plantas e d'animals periclitadas e raras che figureschan sin las Glistas cotschnas publicgadas u renconuschidas dal UFAM;
- e. ulteriurs criteris sco ils basegns da migraziun da las spezias u la colliaziun tranter ils biotops.

³⁸ Versiun tenor la cifra I 2 da la O dals 28 da schan. 2015 davart adattaziuns d'ordinaziuns en il sector da l'ambient, en spezial concernent las cunvegns da program per la perioda 2016–2019, en vigor dapi il 1. da mars 2015 (AS 2015 427).

³⁹ Versiun tenor la cifra I da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigor dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869).

⁴ Ils chantuns pon adattar las glistas tenor l'alineia 3 literas a–d a las relaziuns regiunalas.

⁵ Ils chantuns prevesan ina procedura da constataziun adequata che permetta da prevegnir ad eventuals donn's vi da biotops degns da vegnir protegids sco er a violaziuns da las disposiziuns da l'artitgel 20 davart la protecziun da las spezias.

⁶ Ina intervenziun tecnica che po donnegiar biotops degns da vegnir protegids dastga vegnir permessa mo, sch'ella è indispensabla en quest lieu e sch'ella correspunda ad in basegn predominant. Per valitar ils biotops en la consideraziun dals interess n'è betg mo decisiva la dignitad da protecziun tenor l'alineia 3, mabain en spezial er ils suandants criteris:

- a. lur impurtanza per las spezias da plantas e d'animals protegidas, periclitadas e raras;
- b. lur funcziun da cumpensaziun ecologica;
- c. lur impurtanza per la colliaziun tranter biotops degns da vegnir protegids;
- d. lur particularitad biologica u lur caracter tipic.

⁷ Tgi che fa u chaschuna ina intervenziun, sto vegnir obligà da prender las megrlas mesiras pussaivlas per proteger u per restabilir ils biotops ubain da prender autras mesiras da cumpensaziun adequatas.

Art. 15 Cumpensaziun ecologica

¹ La cumpensaziun ecologica (art. 18b al. 2 LPNP) ha en spezial l'intent da colliar in cun l'auter biotops isolads, sche necessari cun stgaffir novs biotops, da promover la diversitad da las spezias, da cuntanscher in'utilisaziun dal terren uschè natirala e moderada sco pussaivel, d'integrar elements natirals en las zonas d'abitadi e da vivifigar il maletg da la cuntrada.

² Per contribuziuns a prestaziuns ecologicas particularas en l'agricultura vala la noziun da las contribuziuns per la promoziun da la biodiversitad tenor l'Ordinaziun dals 23 d'october 2013⁴⁰ davart ils pajaments directs.⁴¹

Art. 16 Designaziun dals biotops d'impurtanza naziunala

¹ La designaziun dals biotops d'impurtanza naziunala sco er la denominaziun da las finamiras da protecziun e la fixaziun dals termins per ordinar las mesiras da protecziun tenor l'artitgel 18a LPNP vegnan regladas en ordinaziuns spezialas (inventaris).

² Ils inventaris n'èn betg definitivs; els ston vegnir examinads ed actualisads regularmain.

⁴⁰ SR 910.13

⁴¹ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995 (AS 1996 225). Versiun tenor la cifra 3 da l'aggiunta 9 tar l'O dals 23 d'oct. 2013 davart ils pajaments directs, en vigor dapi il 1. da schan. 2014 (AS 2013 4145).

Art. 17 Protecziun e mantegniment dals biotops d'impurtanza naziunala

¹ Ils chantuns reglan las mesiras da protecziun e da mantegniment dals biotops d'impurtanza naziunala sco er la finanziaziun da questas mesiras suenter avair consultà il UFAM.

² e ³ ...⁴²

Art. 18⁴³ Indemnisaziuns per ils biotops e per la cumpensaziun ecologica

¹ L'atezza da las indemnisaziuns globalas per la protecziun e per il mantegniment dals biotops sco er per la cumpensaziun ecologica sa drizza tenor ils suandants criteris:

- a. l'impurtanza naziunala, regiunala u locala dals objects che duain vegnir protegids;
- b. la dimensiun, la qualitad e la cumplexitad da las mesiras sco er la planisaziun da questas mesiras;
- c. l'impurtanza da las mesiras per las spezias d'animals e da plantas ch'èn prioritaras per mantegnair e per meglierar la diversitad biologica;
- d. il grad da la periclitaziun dals objects che duain vegnir protegids;
- e. l'impurtanza da las mesiras per la colliaziun dals biotops degns da vegnir protegids sco er dals effectivs da spezias degnas da vegnir protegidas;
- f. la qualitad da la furniziun da las prestaziuns;
- g. la grevezza dal chantun tras la protecziun da las cuntradas da pali e dals biotops.⁴⁴

² L'atezza vegn negoziada tranter il UFAM ed il chantun pertutgà.

³ Dal rest valan ils artigel 4–4b e 6–11.

Art. 19⁴⁵ Relaziun tar las prestaziuns ecologicas en l'agricultura

Da las indemnisaziuns tenor l'artigel 18 vegnan deducidas las contribuziuns che vegnan concedidas per la medema prestaziun ecologica sin la surfatscha utilisada da l'agricultura u sin la surfatscha da manaschi tenor ils artigels 55–62 da l'Ordinaziun dals 23 d'october 2013⁴⁶ davart ils pajaments directes.

⁴² Aboli tras la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, cun effect dapi il 1. da schan. 2008 (AS **2007** 5823).

⁴³ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS **2007** 5823).

⁴⁴ Versiun tenor la cifra I 1 da la O dals 2 da favr. 2011 (ulteriur svilup da las cunvegns da program en il sector da l'ambient), en vigur dapi il 1. da mars 2011 (AS **2011** 649).

⁴⁵ Versiun tenor la cifra 3 da l'aggiunta 9 tar l'O dals 23 d'oct. 2013 davart ils pajaments directes, en vigur dapi il 1. da schan. 2014 (AS **2013** 4145).

⁴⁶ SR **910.13**

Art. 20 Protecziun da las spezias

¹ Senza autorisaziun èsi scumandà da cleger, da chavar ora, da strair ora, da manar davent, d'offrir, da vender, da cumprar u da destruir, en spezial tras intervenziuns tecnicas, las plantas selvadias che figureschan en l'aggiunta 2.

² Ultra dals animals selvadis protegids tenor la Lescha federala dals 20 da zercladur 1986⁴⁷ davart la chatscha e la protecziun dals mamifers e dals utschels selvadis valan las spezias che figureschan en l'aggiunta 3 sco protegidas. Igl è scumandà:

- a. da mazzar, da blessar u da pigliar animals da questas spezias sco er da destruir u d'allontanar lur ovs, lur larvas, lur poppas u lur gniews;
- b. da prender cun sai, da trametter, da far amogna, d'exportar, da surlaschar ad autras personas, da cumprar e da prender en fermanza animals da questas spezias – vivs u morts – inclusiv lur ovs, lur larvas, lur poppas u lur gniews, u da sa participar a talas acziuns.

³ Ultra da las permissiuns excepziunalas tenor l'artitgel 22 alinea 1 LPNP po l'autorità competenta dar ulteriuras permissiuns excepziunalas:

- a. sche quai serva a mantegnair la diversità biologica;
- b. per intervenziuns tecnicas ch'èn indispensablas en in lieu e che correspundan ad in basegn predominant. Ils chaschunaders da las intervenziuns ston vegnir obligads da prender las meglras mesiras pussaivlas per proteger ils biotops ubain da prender autras mesiras da cumpensaziun adequatas.

⁴ Ils chantuns reglan la protecziun adequata da las spezias da plantas e d'animals che figureschan en l'aggiunta 4 sunter avair consultà il UFAM.⁴⁸

⁵ Tgi che cuntrafa a las disposiziuns dals alineas 1 e 2, è chastiabel tenor l'artitgel 24a LPNP.⁴⁹

Art. 21 Reintroducziun da plantas e d'animals

En encliegentscha cun ils chantuns pertutgads po il Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun (DATEC) permetter da reintrodur spezias, sutspezias e razzas selvadias ch'èn svanidas en Svizra:⁵⁰

- a. sch'igl exista in spazi da viver grond avunda per la spezia respectiva;
- b. sch'i èn vegnidas prendidas mesiras giuridicas correspondentas per proteger la spezia;
- c. sch'i na resultan nagins dischavantatgs per il mantegniment da la diversità da la spezia e per la conservaziun da sia particularità genetica.

⁴⁷ SR 922.0

⁴⁸ Versiun tenor la cifra I da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869)

⁴⁹ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁵⁰ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

3a. secziun

Palids e cuntradas da pali da bellezza particulara e d'impurtanza naziunala⁵¹

Art. 21a⁵² Protecziun da las palids

La designaziun da las palids da bellezza particulara e d'impurtanza naziunala sco er lur protecziun e lur mantegniment sa drizzan tenor ils artitgels 16–19.

Art. 22⁵³ Protecziun da las cuntradas da pali

¹ La designaziun da las cuntradas da pali da bellezza particulara e d'impurtanza naziunala sco er la determinaziun da las finamiras da protecziun vegnan regladas en in'ordinaziun speziala (inventari).

² Ils chantuns reglan las mesiras da protecziun e da mantegniment sco er la finanziaziun da questas mesiras suenter avair consultà il UFAM.

³ L'atezza da las indemnisaziuns globalas per la protecziun e per il mantegniment da las cuntradas da pali sa drizza tenor ils suandants criteris:

- a. la dimensiun, la qualitat e la complexitad da las mesiras;
- b. il grad da la periclitaziun dals objects che duain vegnir protegids;
- c. la qualitat da la furniziun da las prestaziuns;
- d. la grevizza dal chantun tras la protecziun da las cuntradas da pali e dals biotops.⁵⁴

^{3bis} L'atezza vegn negoziada tranter il UFAM ed il chantun pertutgà. Per conceder las indemnisaziuns valan dal rest ils artitgels 4–4b, 6–11, 18 e 19.⁵⁵

⁴ Las indemnisaziuns globalas per ils biotops d'impurtanza naziunala che sa chattan entaifer cuntradas da pali da bellezza particulara e d'impurtanza naziunala sa drizzan tenor ils artitgels 18 e 19.⁵⁶

⁵¹ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁵² Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995 (AS 1996 225). Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulfivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

⁵³ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁵⁴ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulfivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

⁵⁵ Integrà tras la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulfivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

⁵⁶ Versiun tenor la cifra I 4 da la O dals 7 da nov. 2007 davart la nova concepziun da la gulfivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns, en vigur dapi il 1. da schan. 2008 (AS 2007 5823).

4. secziun Execuziun

Art. 23⁵⁷ Organs federals

¹ Ils posts federals spezialisads per la protecziun da la natira, per la protecziun da la patria e per la tgira da monuments èn:

- a. il UFAM per ils secturs da la protecziun da la natira e da la cuntrada;
- b. il UFC per ils secturs da la tgira da monuments, da l'archeologia e da la protecziun dal maletg dals lieus;
- c. il UVIAS per il sector da la protecziun da las vias da comunicaziun istoricas.

² Els exequeschan la LPNP, nun che autras autoritads federalas sajan cumpetentas. Tar l'adempliment d'incumbensas federalas tenor ils artigels 2–6 LPNP procuran els che las autoritads e la publicitad vegnian infurmadas e cussegliadas en moda coordinada.⁵⁸

³ Sche autras autoritads federalas èn cumpetentas per l'execuziun, coopereschan il UFAM, il UFC ed il UVIAS tenor l'artigel 3 alinea 4.

⁴ La Cumissiun federala per la protecziun da la natira e da la patria (CFNP) e la Cumissiun federala dals monuments istorics (CFMI) èn las cumissiuns spezialisadas consultativas da la Confederaziun en dumondas da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria e da la tgira da monuments.

Art. 24⁵⁹ Organisaziun da la CFNP e da la CFMI

¹ La CFNP e la CFMI sa cumponan mintgamai da maximalmain 15 commembers. Per lur cumposiziun vegnan resguardadas las enconuschientschas spezialisadas sco er ils singuls champs d'incumbensas ed ils differents territoris linguistics. Il Cussegl federal elegia ils commembers e designescha il president. Dal rest s'organiseschan las cumissiuns sezzas.

² Sin dumonda da la CFNP e da la CFMI pon il UFAM, il UFC ed il UVIAS nominar persunas cun enconuschientschas spezialas sco consulents permanents. Entaifer lur secturs spezials cusseglian quests consulents las cumissiuns sco er il UFAM, il UFC ed il UVIAS.

⁵⁷ Rectifitgà tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995 (AS 1996 225), tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun (AS 2000 703) e tenor l'art. 16 al. 3 da la O dals 17 da nov. 2004 davart las publicaziuns uffizialas, en vigor dapi il 1. da schan. 2005 (AS 2004 4937).

⁵⁸ Versiun tenor la cifra 1 da l'aggiunta 2 da la O dals 29 da mars 2017 davart l'inventari federal da las cuntradas e dals monuments natirals, en vigor dapi il 1. da zer. 2017 (AS 2017 2815).

⁵⁹ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigor dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

³ Il DATEC approvescha il reglament da gestiun da la CFNP, il Departament federal da l'intern (DFI) approvescha quel da la CFMI.⁶⁰

⁴ Il UFAM ed il UFC mainan ils secretariats. Il UFAM, il UFC ed il UVIAS indemneschan quels proporziunalmain a quint dals credits correspondents.

⁵ La CFNP e la CFMI suttamettan annualmain al DATEC respectivamain al DFI in rapport davart lur activitad.⁶¹

Art. 25 Incumbensas da la CFNP e da la CFMI⁶²

¹ La CFNP e la CFMI han en spezial las suandantas incumbensas:

- a.⁶³ ellas cusseglian ils departaments en dumondas fundamentalas da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria e da la tgira da monuments;
- b. ellas coopereschon sco posts consultativs a l'execuziun da la LPNP;
- c. ellas coopereschon a la preparaziun ed a l'actualisaziun dals inventaris d'objectes d'impurtanza naziunala;
- d.⁶⁴ ellas giuditgeschan dumondas da la protecziun da la natira, da la protecziun da la patria e da la tgira da monuments per mauns da las autoritads federalas e chantunalas che han d'ademplier incumbensas federalas tenor l'artitgel 2 LPNP (art. 7 ed 8 LPNP);
- e.⁶⁵ ellas elavuran expertisas spezialas (art. 17a LPNP), sch'in project, che n'è betg ina incumbensa federala tenor l'artitgel 2 LPNP, pudess donnegiar in object che figurescha en in inventari federal tenor l'artitgel 5 LPNP u che ha in'otra impurtanza particulara.

² Plinavant ha la CFMI las suandantas incumbensas:

- a. sin dumonda dal UFC prenda ella posiziun davart dumondas d'agids finansials en il sector da la tgira da monuments;
- b. ella tgira la collavuraziun ed il barat scientific cun tut ils circuls interessads e promova las lavurs da basa praticas e teoreticas.⁶⁶

⁶⁰ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

⁶¹ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

⁶² Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁶³ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

⁶⁴ Versiun tenor la cifra II 1 da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

⁶⁵ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁶⁶ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

³ Ils commembers da la CFMI, ils consulents sco er autras persunas qualifitgadas pon vegnir incumbensads dal UFC sco experts per cussegljar e per accompagnar ils chantuns tar l'execuziun da mesiras.⁶⁷

Art. 26 Incumbensas dals chantuns

¹ Ils chantuns procuran che las incumbensas costituziunalas e legalas vegnian exequidas en moda adequata ed efficazia. Per quest intent designeschan els uffizis sco posts spezialisads per la protecziun da la natira, per la protecziun da la patria e per la tgira da monuments e communitgeschan questas designaziuns al UFAM, al UFC u al UVIAS.⁶⁸

² En connex cun lur activitads che han in effect sin il territori (art. 1 da l'Ordinaziun dals 2 d'october 1989⁶⁹ davart la planisaziun dal territori) resguardan ils chantuns las mesiras, per las qualas la Confederaziun paja agids finansials u indemnisaziuns tenor questa ordinaziun. En spezial procuran els ch' ils plans e las prescripziuns, che reglan l'utilisaziun admissibla dal terren en il senn da la legislaziun davart la planisaziun dal territori, tegnian quint da las mesiras da protecziun.

Art. 27 Communicaziun da decrets e da disposiziuns

¹ Ils chantuns communitgeschan al UFAM, al UFC u al UVIAS lur decrets davart la protecziun da la natira, davart la protecziun da la patria e davart la tgira da monuments.⁷⁰

² Las autoritads cumpetentas communitgeschan las suandantas disposiziuns al UFAM:

- a. excepziuns da las disposiziuns davart la protecziun da las spezias (art. 22 al. 1 e 3 LPNP; art. 20 al. 3);
- b. l'allontanament da la vegetaziun da las rivas (art. 22 al. 2 e 3 LPNP);
- c. disposiziuns da constataziun en la protecziun dals biotops e da las spezias (art. 14 al. 4);
- d. disposiziuns da restabiliment (art. 24e LPNP);
- e.⁷¹ disposiziuns che concernan edifizis, stabiliments e midadas dal terren en biotops d'impurtanza naziunala (art. 18a LPNP) u en cuntradas da pali (art. 23b LPNP);

⁶⁷ Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁶⁸ Versiun da la frasa tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁶⁹ [AS 1989 1985, 1996 1534, AS 2000 2047 Art. 50]. Vesair ussa la O dals 28 da zercl. 2000 davart la planisaziun dal territori (SR 700.1).

⁷⁰ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁷¹ Integrà tras la cifra I I I da la O dals 2 da favr. 2000 tar la LF davart la coordinaziun e la simplificaziun da las proceduras da decisiun, en vigur dapi il 1. da mars 2000 (AS 2000 703).

f.⁷² approvaziuns da planisaziuns d'utilisaziun (art. 26 da la Lescha dals 22 da zercladur 1979⁷³ davart la planisaziun dal territori), sch'i vegnan donnegiadas cuntradas, biotops e cuntradas da pali d'impurtanza naziunala.

³ Sche la CFNP, la CFMI, il UFAM, il UFC u il UVIAS han cooperà ad in project en il senn da l'artitgel 2, als communitgescha l'autorità cumpetenta la disposiziun correspundenta, sch'els giavischan quai.

Art. 27a⁷⁴ Surveglianza e controlla dal success

¹ Il UFAM procura per la surveglianza da la diversità biologica e coordinescha questa surveglianza cun autras mesiras da l'observaziun da l'ambient. Ils chantuns pon cumplettar questa surveglianza. Els coordineschan la surveglianza cun il UFAM ed al mettan a disposiziun lur actas.

² Il UFAM, il UFC ed il UVIAS fan controllas dal success per examinar, co che las mesiras legalas vegnan exequidas e sch'ellas èn adequatas. Els collavuran stretgament cun ils uffizis federals e cun ils chantuns pertutgads.

Art. 27b⁷⁵ Geoinformaziun

Il UFAM prescriba ils models da geodatas e da represchentaziun minimalas, per ils quals el è designà sco post federal specialisà en l'aggiunta 1 da l'Ordinaziun dals 21 da matg 2008⁷⁶ davart la geoinformaziun.

5. secziun Disposiziuns finalas

Art. 28 Aboliziun dal dretg vertent

Ils suandants decretos vegnan abolids:

- a. Ordinaziun executiva dals 27 da december 1966⁷⁷ tar la Lescha federala davart la proteccziun da la natira e da la patria;
- b. Conclus dal Cussegl federal dals 6 da zercladur 1988⁷⁸ davart l'applicaziun da l'artitgel 18d LPNP.

⁷² Integrà tras la cifra II da la O dals 2 d'avrigl 2014, en vigur dapi il 1. da matg 2014 (AS 2014 909).

⁷³ SR 700

⁷⁴ Integrà tras la cifra I da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869).

⁷⁵ Integrà tras l'aggiunta 2 cifra 2 da la O dals 21 da matg 2008 davart la geoinformaziun, en vigur dapi il 1. da fanadur 2008 (AS 2008 2809).

⁷⁶ SR 510.620

⁷⁷ [AS 1966 1646, 1977 2273 cifra I 41, 1985 670 cifra I 5, 1986 988]

⁷⁸ Betg publitgà en la AS.

Art. 29 Disposiziun transitorica

¹ Fin ch'ìl Cussegl federal n'ha betg designà ils biotops d'impurtanza naziunala (art. 16) e las cuntradas da pali da bellezza particulara e d'impurtanza naziunala (art. 22) e fin ch'ìls singuls inventaris n'èn betg terminads:

- a. procuran ils chantuns cun mesiras immediatas adequatas ch'ìl stadi dals biotops, che vegnan considerads sco d'impurtanza naziunala sin basa da las enconuschientschas e da las actas existentas, na daventia betg mender;
- b.⁷⁹ fixescha il UFAM – en cas da dumondas da contribuziun – l'impurtanza d'in biotop u d'ina cuntrada da pali en il cas singul sin basa da las enconuschientschas e da las actas existentas;
- c.⁸⁰ procuran ils chantuns cun mesiras immediatas adequatas ch'ìl stadi da las cuntradas da pali, che vegnan consideradas sco da bellezza particulara e d'impurtanza naziunala sin basa da las enconuschientschas e da las actas existentas, na daventia betg mender.

² La finanziaziun tenor l'alinea 1 literas a e b sa drizza tenor ils artitgels 17 e 18, la finanziaziun tenor l'alinea 1 litera c sa drizza tenor l'artitgel 22.⁸¹

³ Las autoritads ed ils uffizis da la Confederaziun sco er da ses instituts e da ses manaschis prendan là, nua ch'els èn cumpetents tenor la legislaziun federala speziala applitgbla, las mesiras immediatas tenor l'alinea 1 literas a e c.⁸²

Art. 30 Entrada en vigur

Questa ordinaziun entra en vigur il 1. da favrer 1991.

⁷⁹ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁸⁰ Versiun tenor la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

⁸¹ Versiun tenor la cifra I 2 da la O dals 28 da schan. 2015 davart adattaziuns d'ordinaziuns en il sector da l'ambient, en spezial concernent las cunvegns da program per la perioda 2016–2019, en vigur dapi il 1. da mars 2015 (AS 2015 427).

⁸² Integrà tras la cifra I da la O dals 18 da dec. 1995, en vigur dapi il 1. da favr. 1996 (AS 1996 225).

*Agijunta 1*⁸³
(art. 14 al. 3)

Glista dals tips da spazis da viver degns da vegnir protegids

num scientific

rumantsch

Prads funtanitschs, auas

adiantion

vegetaziun da tuf chaltschinus en sfessas da grips

cratoneurion (commutati)

prà da funtauna alcalina

cardamino-montion

prà da funtauna acida

ranunculion fluitantis

zona da la brama e dal barbun (epipotamon)

glycerio-sparganion

vegetaziun da las rivas d'auas currentas

charion

tschispet d'algas-chandalier

potamion

vegetaziun da fregarellas

lemnion

vegetaziun da lentiglias d'aua

nymphaeion

vegetaziun da nimfas

Palids autas, palids transiziunalas

sphagnion magellanici

pali auta cun mistgels da turba

caricion lasiocarpae

pali transiziunala

sphagno-utricularion

vegetaziun da puzs d'uderetta

betulion pubescentis

gnaud da badugns en palids

piceo-vaccinienion uliginosi (sphagno-

gnaud da tieus cun mistgels da turba

pinetum mug)

sphagno-piceetum

gnaud da pigs cun mistgels da turba

Rivas, vegetaziun da terrenisaziun e palids planivas

phragmition

channaida da lais e da rivas

phalaridion

channaida da palids

littorellion

vegetaziun temporara da gera

magnocaricion

pali da charetsch grond

cladietum

pali da paludin

caricion fuscae

pali acida da charetsch pitschen

caricion davallianae, rhynchosporion

pali da charetsch pitschen da chaltschina

calthion

prà da flur-paintg da pali

molinion

prà da mulinetta

filipendulion

prà da filipendula

⁸³ Versiun tenor la cifra II da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869).

num scientific

rumantsch

Tschispets sitgs, prads maghers e pastgiras

alysso-sedion	prà cun cuverta da vegetaziun sin gera chaltschinusa
caricion ferrugineae elynion	prà frestg sin terren chaltschinus tschispet sin terren chaltschinus exponi al vent
arabidion caeruleae salicion herbaceae stipo-poion cirsio-brachypodion xerobromion diplachnion mesobromion	valletta da naiv chaltschinusa valletta da naiv acida tschispet da steppa alpin tschispet mez sitg continental tschispet sitg subatlantic tschispet sitg insubric tschispet mez sitg subatlantic

Vegetaziun da las zonas umidas

epilobion fleischeri	terren alluvial cun vegetaziun piuniera d'ervas
caricion bicolori-atrofuscae	rivas da torrents alpins cun vegetaziun alluviala
nanocyperion	vegetaziun da plantas bassas d'in onn a la riva
bidention salicion elaeagni salicion cinereae alnion glutinosae salicion albae alnion incanae fraxinon	vegetaziun da plantas nitrofilas d'in onn chagliom da saleschs sin terren alluvial chagliom da saleschs sin terren palidus gnaud d'ogns sin terren bletsch gnaud da saleschs sin terren alluvial gnaud d'ogns grischs sin terren alluvial gnaud da fraissens sin terren alluvial

Guauds da chavorgias, guauds sin spundas stippas e guauds sitgs

lunario-acerion tilion platyphylli cephalanthero-fagenion	gnaud da chavorgia d'ischis da muntogna gnaud da tigls maschadà termofil gnaud da faus sin terren chaltschinus d'orchideas
carpinion betuli quercion pubescenti-petraeae orno-ostryon molinio-pinion (incl. cephalanthero-pinion) erico-pinion sylvestris, cytiso-pinion	gnaudet da ruvers e da charpins gnaudet da ruvers pailus gnaud da vertinets dal sid da las Alps gnaud da tieus subatlantic sin spundas marnusas da mulinettas gnaud da tieus subcontinental sin terren chaltschinus
ononido-pinion	gnaud da tieus continental sin terren da steppa
dicrano-pinion	gnaud da tieus mesofil sin terren da silicat

num scientific	rumantsch
asplenio-abieti-piceetum (abieti-piceion)	gnaud da pigns e d'aviezs sin grava
larici-pinetum cembrae	gnaud da schembers e da lareschs
cirsio tuberosi-pinetum montanae (erico-pinion mugo)	gnaud da tieus alpins cun charduns tuberus

Vegetaziun dals urs da gnauds, chagliom e pastgiras

aegopodion, alliarion	ur d'ervas nitrofil mesofil
geranion sanguinei	ur d'ervas xerotermofil
berberidion	chaglias xerotermofilas sin terren basic
calluno-genistion	pastgira da chaglias bassas subatlantica
juniperion sabiniae	pastgira da chaglias bassas continentala
ericion (carneae)	pastgira subalpina sin terren chaltschinus
juniperion nanae	pastgira da chaglias bassas subalpina sitga, pastgira da ginaiver nanin
rhododendro-vaccinon	pastgira da chaglias bassas subalpina meso- fila
loiseleurio-vaccinon	pastgira da chaglias bassas alpina arctica

Prads sin grippa, gera, carst e grava

asplenion serpentini	prà sin grippa serpentina
sedo-veronicion	prà termofil sin gera da silicat
thlaspiion rotundifolii	prà sin gera chaltschinusa alpina
drabion hoppeanae	prà sin plattamorta chaltschinusa alpina
petasition paradoxo	prà sin grava chaltschinusa umida alpina
androsacion alpinae	prà sin grava da silicat alpina
galeopsion segetum	prà sin grava da silicat termofila

Zerclim dad ers, prads ruderals

chenopodion rubri	zerclim sin terrens arschiglius acids
agropyro-rumicion	prà zappitschà umid
onopordion (acanthii)	vegetaziuns ruderalas termofilas da plirs onns

Agiunta 2⁸⁴
(art. 20 al. 1)

Glista da las plantas protegidas

num scientific

rumantsch

Angiospermae

adonis vernalis L.
androsace sp.
anemone sylvestris L.
apium repens (Jacq.) Lag.
aquilegia alpina L.
armeria sp.
artemisia sp. (gruppa a. glacialis)
asphodelus albus Mill.
calla palustris L.
carex baldensis L.
daphne alpina L.
daphne cneorum L.
delphinium elatum L.
dianthus glacialis Haenke
dianthus gratianopolitanus Vill.
dianthus superbus L.
dictamnus albus L.
dracocephalum sp.
droseraceae
ephedra helvetica C. A. Mey.
eriophorum gracile Roth
eritrichium nanum (L.) Gaudin
eryngium alpinum L.
eryngium campestre L.
erythronium dens-canis L.
fritillaria meleagris L.
gentiana pneumonanthe L.
gladiolus sp.
inula helvetica Weber
iris pseudacorus L.
iris sibirica L.
leucorum aestivum L.
lilium bulbiferum L. s.l.
lilium martagon L.
lindernia procumbens (Krock.) Philcox
melampyrum nemorosum L.

Plantas cun flur

adonia tempriva
androsa, tut las spezias
anemona da guaud
sellerin ruschnant
aquilegia alpina
armeria, tut las spezias
assens da glatscher pitschen, tut las spezias
asfodela alva
ragisch-serp
charetsch baldens
dafna alpina
dafna cneora
sparunetta lunga
negla da glatscher
negla da Grenoble
negla franzlada
dictam alv
chau-dragun, tuttas duas spezias
drosera, tut las spezias (incl. aldrovanda)
efedra helvetica
minalva gracila
araldin nanin
chardun blau
chardun champester
dent-chaun
fritilera cumina
genziana da pali
gladiola, tut las spezias
alant helvetic
iris melna
iris sibirica
galantina da stad
gilgia cotschna, tuttas duas sutspezias
gilgia tirca
lindernia ruschnanta
melampir da gaudet

⁸⁴ Versiun tenor la cifra II da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869, 2001 1662).

num scientific	rumantsch
myosotis rehsteineri Wartm.	chalamandrin da Rehsteiner
nuphar sp.	nimfa, tut las spezias
nymphaea alba L.	nimfa alva
orchidaceae	orchideas, tut las spezias
paeonia officinalis L.	peonia
papaver f. alpinum (aurantiacum, sendtneri, occidentale)	papaver alpin, tut las spezias
paradisea liliastrum (L.) Bertol.	gilgia-paradisìa
pulsatilla vulgaris Mill.	anemona cumina
saxifraga hirculus L.	fendacrap da pali
sempervivum grandiflorum Haw.	semperviv a flurs grondas, semperviv da Gaudin
sempervivum wulfenii Mert. & W. D. J. Koch	semperviv da Wulfen
silene coronaria (L.) Desr.	silena curunada
sisymbrium supinum L.	rutgetta bassa
sorbus domestica L.	sorber dumesti
trapa natans L.	chastogna d'aua
trifolium saxatile All.	traifegl da grip
tulipa sp.	tulipana, tut las spezias
typha minima Hoppe	channatscha pitschna
typha shuttleworthii W. D. J. Koch & Sond.	channatscha da Shuttleworth
Pteridophyta	Feleschs / fletga
adiantum capillus-veneris L.	felesch da chavels da Venus
botrychium sp. (senza b. lunaria)	glinetta, tut las spezias (senza glinetta cumina)
marsilea quadrifolia L.	felesch-quatterfegl
matteuccia struthiopteris (L.) Tod.	felesch da strut
phyllitis scolopendrium (L.) Newman	lieunga-tschier
polystichum braunii (Spenn.) Fée	felesch scut da Braun
polystichum setiferum (Forssk.) Woynt.	felesch-scut spinus
Bryophyta	Mistgels
barbula asperifolia Mitt.	
breutelia chrysocoma (Hedw.) Lindb.	
bryum versicolor B. & S.	
drepanocladus vernicosus (Mitt.) Warnst.	
frullania parvistipula Steph.	
leucobryum glaucum aggr.	mistgel-plimatsch alv
phaeoceros laevis ssp. carolinianus (Michx.) Prosk.	
riccia breidlerii Steph.	
ricciocarpos natans (L.) Corda	

num scientific	rumantsch
sphagnum sp.	mistgels da turba, tut las spezias
tayloria rudolphiana (Garov.) B., S. & G.	
Lichenes	Litgens
gyalecta ulmi (Sw.) Zahlbr.	
heterodermia sp.	tut las spezias
hypotrachina laevigata (Sm.) Hale	
leptogium burnetiae Dodge	
leptogium hildenbrandii (Garov.) Nyl.	
lobaria sp.	tut las spezias
nephroma expallidum (Nyl.) Nyl.	
nephroma laevigatum Ach.	
parmotrema reticulatum (Taylor) Choisy	
parmotrema stuppeum (Taylor) Hale	
peltigera hymenina (Ach.) Delise	
ramalina dilacerata (Hoffm.) Hoffm.	
ramalina roesleri (Hochst. ex Schaerer)	
Hue	
sphaerophorus globosus (Hudson) Vainio	
sphaerophorus melanocarpus (Sw.) DC.	
squamarina lentigera (Weber) Poelt	
stereocaulon sp.	tut las spezias
sticta sp.	tut las spezias
usnea cornuta (Körber)	
usnea glabrata (Ach.) Vainio	
usnea longissima Ach.	
usnea wasmuthii (Räsänen)	
Basidiomycetes	Bulieus gronds
boletus regius Krombholz	tgirun retg
clavaria zollingeri Léveille	claver da Zollinger
hygrocybe calyptraeformis (Berk. & Br.) Fayod	
lariciformes officinalis (Vill.: Fr.) Kotl. & Pouz.	
lyophyllum favrei Haller & Haller	
pluteus aurantiorugosus (Trog.) Sacc.	
sarcodon joeides (Pass.) Pat.	barber violet
squamanita schreieri Imbach	
suillus plorans (Roll.) Sing.	tgirun da sember
tricholoma caligatum (Viv.) Rick.	chavalier crocodil
tricholoma colossum (Fr.) Quélet	chavalier coloss
verpa conica Swartz ex Pers. (= v. digitaliformis)	verpa conica, verpa-diclar

Agiunta 3⁸⁵
(art. 20 al. 2)

Glista dals animals protegids

num scientific

rumantsch

Invertebrata

Mollusca

charpentieria thomasiana (Pini)
tandonia nigra (K. Pfeiffer)
trichia biconica (Eder)
unio crassus Philipsson

unio mancus Lamarck
zoogenetes harpa (Say)

Insecta

Odonata

aeshna caerulea Ström.
aeshna subarctica Walker
boyeria irene Fonsc.
calopteryx virgo meridionalis Selys
ceriagrion tenellum Villers
coenagrion lunulatum Charp.
coenagrion mercuriale Charp.
epithea bimaculata Charp.
gomphus simillimus Selys
gomphus vulgatissimus L.
lestes dryas Kirby
leucorrhinia albifrons Burm.
leucorrhinia caudalis Charp.
leucorrhinia pectoralis Charp.
nehalennia speciosa Charp.
onychogomphus forcipatus L.
onychogomphus uncatus Charp.
ophiogomphus cecilia Fourc.
oxygastra curtisii Dale
sympecma braueri Bianchi

Invertebrads

Molluscs

(glimajas / lindornas, conchiglias)

lindorna-tur da Studer
lindorna niva naira
lindorna pailusa sutsilvana
conchiglia pitschna da flum, conchiglia
d'aual cumina
conchiglia pictura dal sid
lindorna d'erva

Insects

Libellas

libella a mosaic alpina
libella a mosaic da pali
libella paschaivla
libella bella meridiunala
libella delicata
libella blaua a glinettas
libella blaua a chapellina
libella bitaclada
libella a cugn melna
libella a cugn cumina
libella verda da pali
libella da pali al frunt alv
libella da pali da cua lunga
libella da pali al torax grond
libella nanina
libella pitschna a zanga
libella gronda a zanga
libella a cugn verda
libella-smaragd da Curtis
libella invernala da Brauer

⁸⁵ Versiun tenor la cifra II da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869).

num scientific	rumantsch
<i>sympetrum depressiusculum</i> Selys	libella da pastgira platta
<i>sympetrum flaveolum</i> L.	libella da pastgira taclada
Mantodea	Mantodeas
<i>mantis religiosa</i> L.	manta religiosa
Orthoptera	Ortopters (salips, grigls)
<i>aiolopus thalassinus</i> (Fabr.)	salip da riva verd
<i>calliptamus italicus</i> (L.)	salip da champagna talian
<i>calliptamus siciliae</i> Ramme	salip da champagna provenzal
<i>chrysochraon keisti</i> Nadig	salip dad aur svizzer
<i>epacromius tergestinus</i> (Charp.)	salip da flum
<i>ephippiger ephippiger vitium</i> Serville	salip da steppa a sella
<i>locusta migratoria cinerascens</i> (Fabr.)	salip migrant
<i>oedaleus decorus</i> (Germar6)	salip da champagna grazius
<i>oedipoda caerulea</i> (L.)	salip da gonda ad alas blauas
<i>oedipoda germanica</i> (Latr.)	salip da gonda ad alas cotschnas
<i>pachytrachis striolatus</i> (Fieber)	salip strivlà dal sid
<i>pholidoptera littoralis insubrica</i> Nadig	salip da chaglia da Fieber
<i>platycleis tessellata</i> (Charp.)	salip dentà taclà brin
<i>polysarcus denticauda</i> (Charp.)	salip buttatschà cumin
<i>psophus stridulus</i> (L.)	salip scrollant ad alas cotschnas
<i>saga pedo</i> (Pallas)	stria gronda dentiagliada
<i>sphingonotus caeruleus</i> (L.)	salip da sablun ad alas blauas
<i>stethophyma grossum</i> (L.)	salip da pali
<i>tettigonia caudata</i> (Charp.)	salip da fain oriental
Neuroptera, ascalaphidae	Neuropters
<i>libelloides</i> sp.	ascalafas, tuttas duas spezias
Lepidoptera, papilionidea	Tgirallas dal di
<i>arethusana arethusana</i> Denis & Schiff.	egliet da la grippa
<i>chazara briseis</i> L.	egliet da pastgira da gaud
<i>coenonympha hero</i> L.	egliet da pali
<i>coenonympha oedippus</i> Fabr.	brinet da Raetzer
<i>erebia christi</i> Raetzer	brinet da naiv
<i>erebia nivalis</i> Lorkovic & de Lesse	brinet da las Sudetas
<i>erebia sudetica</i> Staudinger	giagliet aurà
<i>eurodryas aurinia aurinia</i> Rott.	blauet da senna
<i>iolana iolas</i> (Ochs.)	nobelet da paplas
<i>limenitis populi</i> L.	baccantin
<i>lopinga achine</i> Scop.	blauet da curunella u blauet cumin
<i>lycaeides argyrognomon</i> Bergstr.	tgiralla da fieu da Haworth
<i>lycaena dispar</i> Haworth	blauet da giansauna da pali
<i>maculinea alcon</i> (Denis & Schiff.)	blauet da timian
<i>maculinea arion</i> L.	

num scientific	rumantsch
maculinea nausithous Bergstr.	blauet da pali stgir
maculinea teleius Bergstr.	blauet da pali
mellicta britomartis Assmann	giagliet d'Assmann
mellicta deione Dup.	giagliet provenzal
parnassius apollo L.	apollo
parnassius mnemosyne L.	apollo nair
Lepidoptera, hesperioidea	Chaugross
carcharodus baeticus Rambur	chaugross da marubina
pyrgus cirsii Rambur	chaugross da punschun
Lepidoptera, sphingidae	Tgirallas da la notg (sfingids)
hyles hippophaes Esper	tgiralla da spina da grava, tgiralla da ramner
proserpinus proserpina Pallas	proserpina
Lepidoptera, lasiocampidae	Tgirallas da la notg (lasiocampids)
erigaster catax L.	
Coleoptera, carabidae	Baus curridurs
abax oblongus Dej.	
calosoma inquisitor (L.)	bau-magliapoppas pitschen
calosoma sycophanta (L.)	bau-magliapoppas grond
carabus creutzeri Fabr.	
cychrus cordicollis Chaud.	
cymindis variolosa (Fabr.)	
licinus cassideus (Fabr.)	
nebria crenatostriata Bassi	
platynus cyaneus (Dej.)	
poecilus kugelanni (Panz.)	
trechus laevipes Jeann.	
Coleoptera, dysticidae	Baus nudaders
graphoderus bilineatus (Geer)	
Coleoptera, BUPRESTIDAE	Baus traglischants
anthaxia candens (Panz.)	
anthaxia hungarica (Scop.)	
anthaxia manca (L.)	
chalcophora mariana (L.)	
coroebus florentinus (Herbst)	
coroebus undatus (Fabr.)	
dicerca aenea (L.)	
dicerca alni (Fischer)	
dicerca berolinensis (Herbst)	
dicerca furcata (Thunberg)	

num scientific

rumantsch

dicerca moesta (Fabr.)
 eurythyrea austriaca (L.)
 eurythyrea micans (Fabr.)
 eurythyrea quercus (Hbst.)
 poecilonota variolosa (Paykull)
 scintillatrix dives (Guillebeau)
 scintillatrix mirifica (Mulsant)
 scintillatrix rutilans (Fabr.)

Coleoptera, scarabaeidae

oryctes nasicornis (L.)
 osmoderma eremita (Scop.)
 polyphylla fullo (L.)

Coleoptera, lucanidae

lucanus cervus (L.)

Coleoptera, cerambycidae

akimerus schaefferi (Laich.)
 cerambyx cerdo L.
 cerambyx miles Bonelli
 corymbia cordigera (Fuesslins)
 dorcadion aethiops (Scop.)
 dorcadion fuliginator (L.)
 dorcatypus tristis (L.)
 ergates faber (L.)
 lamia textor (L.)
 lepturobosca virens (L.)
 mesosa curculionoides (L.)
 morimus asper Sulzer
 necydalis major L.
 necydalis ulmi Chevrolat
 pachyta lamed (L.)
 pedostrangalia revestita (L.)
 plagionotus detritus (L.)
 purpuricenus kaehlerii (L.)
 rhamnusium bicolor (Schrank)
 rosalia alpina (L.)
 saperda octopunctata (Scop.)
 saperda perforata (Pallas)

Baus da barschuns

bau-corn
 bau eremit
 bau fullader

Baus-diavel

bau-diavel

Baus-buc

num scientific

rumantsch

saperda punctata (L.)

saperda similis Laich.

tragosoma depesarium (L.)

Hymenoptera, formicidaeformica s.str. (rufa, aquilonia, lugubris,
paralugubris, polycтена, pratensis,
truncorum)

polyergus rufescens (Latr.)

Vertebrata**Amphibia****Reptilia****Mammalia****Insectivora**

crocidura leucodon (Hermann)

crocidura suaveolens (Pallas)

neomys anomalus Cabrera

neomys fodiens Pennant

Rodentia

dryomys nitedula (Pallas)

micromys minutus (Pallas)

muscardinus avellanarius L.

Chiroptera**Insects cun alas transparentas**furmiclas da gaud cotschnas (da la
gruppa formica rufa)

furmicla amazona

Vertebradstut ils **amfibis** (raunas, rustgets, rustgs,
salamanders, piutschas)tut ils **reptils** (tartarugas da pali, serps,
luschards, orvettas)**Mammals****Insectivors**

misarogn da prada

misarogn d'iert

misarogn da pali

misarogn da l'aua

Ruiders

durmigliet tirolais

mieur nanina

mieur calanra, muscardin

tut ils **utschels-mezmieur**

*Agiunta 4*⁸⁶
(art. 20 al. 4)

Glista da las spezias ch'èn da proteger sin plaun chantunal

Spezias da plantas

num scientific	rumantsch
Angiospermae	Plantas cun flur
bromus grossus DC.	tschintschigniva grossa
caldesia parnassifolia (L.) Parl.	caldesia
najas flexilis (Willd.) Rostk. & W. L. E. Schmidt	erva-nimfa flexibla
Bryophyta	Mistgels (mistgels feglius, mistgels plats e.u.v.)
andreaea blyttii Schimp. ssp. angustata (Limpr.) Schultze-Mot. (= a. heinemannii)	mistgel spalanca da Blytt
andreaea rothii Web. & Mohr	mistgel spalanca da Roth
atractylocarpus alpinus (Milde) Lindb.	
barbula rigidula ssp. verbana (Nich. & Dix.) Podp.	
bryum argenteum ssp. veronense (De Not.) Amann	mistgel argientà
buxbaumia viridis (Lam. & DC.) Moug. & Nestl.	mistgel palantin verd
dicranum viride (Sull. & Lesq.) Lindb.	mistgel-furtga verd
distichophyllum carinatum Dix. & Nich.	
frullania cesatiana De Not.	
hypnum sauteri Schimp.	
jamesoniella undulifolia (Nees) K. Müll.	
mannia triandra (Scop.) Grolle	
meesia longiseta Hedw.	
orthotrichum rogeri Brid.	
orthotrichum scanicum Grönv.	
pseudoleskea artariae Thér.	
pyramidula tetragona (Brid.) Brid.	
scapania helvetica Gott.	
scapania massalongi (K. Müll.) K. Müll.	
scapania scapanioides (Mass.) Grolle	
seligeria austriaca Schauer	
seligeria carniolica (Breidl. & Beck) Nyh.	

⁸⁶ Versiun tenor la cifra II da la O dals 19 da zercl. 2000, en vigur dapi il 1. d'avust 2000 (AS 2000 1869, 2001 1662).

num scientific

rumantsch

tetrodontium ovatum (Funck) Schwaegr.
 ulota rehmannii Jur. ssp. macrospora
 (Bauer & Warnst.) Podp.
 (= u. macrospora)

Spezias d'animals

Annelida

hirudo officinalis L.

Mollusca

helix pomatia L.

Mammalia

Insectivora

erinaceus europaeus L.
 soricidae, sp.

Rodentia

gliridae, sp.

Annelids

sanguetta

Molluscs

(glimajas / lindornas, conchiglias)

lindorna bella

Mammals

Insectivors

erizun
 misarogns, tut las spezias

Ruiders

durmigliets, tut las spezias